

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Kinderrechten van kinderen van soevereine ouders

Kruijf, M.P. de

Citation

Kruijf, M. P. de. (2025). Kinderrechten van kinderen van soevereine ouders. *Tijdschrift Voor Jeugdrecht* , 7(4), 125-127. doi:10.5553/TvJr/259035002025007004001

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4308862>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Redactioneel

Kinderrechten van kinderen van soevereine ouders

Mr. dr. M.P. de Kruijf*

Er zijn in Nederland enkele tienduizenden aanhangers van het soevereine gedachtegoed.¹ Soevereinen zien de overheid als een niet-legitieme macht.² Ouders die zichzelf tot soevereinen rekenen, zullen doorgaans vinden dat zij niets met de overheid te maken hebben. Hun keuzes hebben uiteraard – zoals dat voor iedere ouder-kindrelatie geldt – gevolgen voor hun kinderen. Het is onbekend hoeveel kinderen opgroeien met het soevereine gedachtegoed (juist ook vanwege het *off the grid* gehalte blijven sommige gezinnen onder de radar), maar het lijkt om een behoorlijk aantal te gaan. Hoe moet de samenleving zich hiertoe verhouden? Staan de kinderrechten van deze kinderen onder druk en, zo ja, hoe kunnen de kinderrechten van deze kinderen optimaal worden gerealiseerd? In hoeverre zijn deze kinderen kwetsbaar en dienen ze extra beschermd te worden door bijvoorbeeld het jeugdbeschermingsrecht in te zetten? Willen deze ouders vanuit hun zelf geformuleerde ‘rule of law’ niet ook het beste voor hun kinderen? In dit redactioneel wil ik aandacht vragen voor kinderrechten

rond een soevereine opvoeding en een oproep doen tot onderzoek.

Kinderrechten op het spel

De soevereine levensovertuiging kent diverse uitingsvormen. De meeste soevereinen proberen zo autonoom mogelijk te leven en blijven binnen de grenzen van de wet. Enkele tientallen tot honderd soevereinen geloven dat een gewelddadige confrontatie met de overheid uiteindelijk onvermijdelijk is, aldus de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV).³ Soevereine keuzes die kinderen treffen, zijn bijvoorbeeld geen geboorteaangifte doen, je leerplichtige kinderen niet naar school sturen⁴ of kinderen weghouden bij reguliere zorg (geen deelname aan een vaccinatieprogramma of problemen bij een acute ziekenhuisopname) of jeugdhulp. Sommige soevereinen verklaren dat ze bereid zijn om tot de dood te vechten of aanslagen te plegen, bijvoorbeeld als het gaat om uithuisplaatsingen vanwege schulden die ze hebben gemaakt of een ondertoezichtstelling voor hun kinderen.⁵

Er staan voor kinderen van soevereine ouders diverse kinderrechten op het spel. Zo is het kinderrecht op een eigen identiteit sterk verankerd in het IVRK: het kind moet onmiddellijk na de geboorte worden ingeschreven, staatloosheid moet zo veel mogelijk worden bestreden.

* Mr. dr. M.P. de Kruijf is werkzaam als universitair docent Jeugd- en familierecht aan de Universiteit Leiden, afdeling Jeugdrecht en gezondheidsrecht.

1 Anti-institutioneel terrorisme en extremisme | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, geraadpleegd op 8 oktober 2025. Voor de leesbaarheid gebruik ik de term ‘soevereine ouders’, maar ook de aanduiding ‘autonomen’ komt vaak voor.

2 Voor een juridisch-wetenschappelijke verhandeling over soevereinen zie L. de Boer, ‘Soevereinen en autonomen in recht en rechtspraak. Een overzicht’, *NJB* 2024/254. Zie ook: L. de Boer, ‘Sovereiniteit, maskers en het sociaal contract: over het recht van de “autonomen”’ (gastblog *NJB* 4 september 2024), waarin wordt verwezen naar Hannah Arendt die in 1946 al zei dat het universalisme van de mensenrechten alleen via het nationale staatsburgerschap gewaarborgd kon worden. Voor een algemene studie naar het fenomeen in Nederland zie: AIVD, Nationale politie & NCTV, *With your back to society An analysis of the sovereign movement in the Netherlands*, april 2024.

3 Zie noot 2. In oktober jl. eiste het openbaar ministerie celstraffen tot zeven jaar voor soevereinen die ‘gewelddadige confrontatie met overheid’ zochten (OM eist celstraffen van 1 tot 7 jaar tegen radicale soevereinen, geraadpleegd op 13 november 2025).

4 Tara Westover schreef *Educated: A Memoir*, een boek over hoe het is om op te groeien zonder onderwijs.

5 AIVD, Nationale politie & NCTV 2024, p. 16.

In het geval dat je van je identiteit bent beroofd, dient deze zo snel mogelijk te worden hersteld (art. 7 en 8). Tegelijk erkent het IVRK ook dat ouders in beginsel de primaire verantwoordelijkheid dragen voor hun kind (art. 18) en dat de overheid de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van ouders moet respecteren (art. 5 en 15 IVRK). Echter, art. 5 IVRK is niet losgezongen van de andere verdragsartikelen, maar ziet erop dat kinderen passende leiding en begeleiding krijgen bij de uitoefening van hun kinderrechten. Ook moeten staten waarborgen dat kinderen worden beschermd tegen discriminatie op grond van de overtuigingen van ouders (art. 2 lid 2). In de preambule van het IVRK wordt overwogen 'dat het kind volledig dient te worden voorbereid op het leiden van een zelfstandig leven in de samenleving'. Het is juist deze wijze van samenleven in een democratische rechtstaat waarin soevereinen geen heil meer zien. Hoe verhoudt zich dit tot het recht van het kind om zich in de ruimst mogelijke mate te ontwikkelen (art. 6 lid 2 IVRK)? Verder zullen soevereine ouders hoogstwaarschijnlijk moeite hebben met de zinsnede dat onderwijs gericht moet zijn op 'de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving' (art. 29 lid 1 sub d). Immers, wat deze ouders betreft is de samenleving onvrij en worden mensen gedwongen tot een contract met de overheid.

De kern van de kinderrechtenschendingen voor deze kinderen is er mijns inziens in gelegen dat de premisse van het VN-Kinderrechtenverdrag, namelijk dat het recht van een kind om zijn of haar identiteit, in sterke verbinding met iemands nationaliteit, te behouden (art. 8), inherent is verbonden aan het mens-zijn. Volgens soevereine ouders is dat onwaar. Welsh signaleert dat soevereine ouders hun kinderen beletten om keuzes te maken die men als vanzelfsprekend zou kunnen beschouwen, namelijk de keuze om als rechtspersoon volledig aan de samenleving deel te nemen.⁶ In die zin is de zienswijze dat van overheden niets goeds valt te verwachten, incongruent met de beschermende, dienende en wellicht zelfs verwachtingsvolle rol die overheden in het VN-Kinderrechtenverdrag innemen.

Met een kinderrechtenbril kijken naar een soevereine opvoeding

Hiervoor is betoogd dat de kinderrechten van kinderen van soevereine ouders onder druk staan. Deze kinderen lijken tussen wal en schip te vallen. Is daarmee ook gezegd dat een soevereine opvoeding dan zonder meer negatief is? Deze kinderen zijn in sommige opzichten wellicht zelfs beter geëquipeerd om een zelfstandig bestaan op te bouwen dan kinderen van zgn. 'helikopterouders'⁷?

6 E. Welsh, 'Kids Off the Grid: 'Sovereign Citizen Parenting' and Its Legal Impact on Children', New York: State Bar Association, 21 september 2023.

7 Een populaire term voor een overbezorgde opvoedstijl.

Mijns inziens zou een enkel negatieve houding afbreuk doen aan onafhankelijk onderzoek naar dit fenomeen. Teleurstellingen over een falende overheid, falende systemen (het toeslagenschandaal), het jeugdhulpstelsel dat piept en kraakt en een afkalving van het gezag van de VN en haar organen noodzaken ertoe niet simpelweg te denken dat soevereine ouders 'moeten worden als wij'. Wantrouwen tegen systemen en overheidsgezag is vandaag de dag een levensgevoel dat velen in meer of mindere mate ervaren. Dit doet een appel op de samenleving om naar elkaar om te kijken en met elkaar in gesprek te blijven. De Boer roept mijns inziens terecht op tot een maatschappelijk debat over de fundamentele vraag die achter de argumenten van deze beweging schuilgaat, namelijk of het recht ons onderdrukt of juist onze vrijheid garandeert.⁸

Een relevante vraag is in hoeverre een soevereine opvoeding afbreuk doet aan dan wel stimulerend werkt voor de naleving van kinderrechten. En wanneer sprake is van kinderrechtenschendingen, welke reactie hierop passend is. Een kinderrechtenbril biedt de mogelijkheid om een gezonde ontwikkeling van kinderen te beschouwen vanuit zowel de autonomiegedachte als de beschermingsgedachte, waarbij het recht van het kind om serieus genomen te worden een onmisbare schakel is. Een mooi vertrekpunt voor verder onderzoek naar een soevereine opvoeding.

Oproep tot systematisch onderzoek waarin kinderen zelf aan het woord komen

De gevolgen voor kinderen van soevereine ouders en passende (juridische) reacties zijn (nog) niet voldoende onderzocht. Een recente studie naar de omgang van mensen die zich soeverein verklaren laat zien dat de overheid vooralsnog niet is ingericht op het gezamenlijk benaderen en oplossen van deze problemen.⁹ Verder is wetgeving niet tot nauwelijks ingericht op dit fenomeen. Zo moeten ouders hun kind op straffe van een boete binnen drie dagen na de geboorte aangeven bij de burgerlijke stand (art. 19e lid 6 en 7 BW jo. art. 448 Sr), maar deze bepaling lijkt ontoereikend te zijn voor ouders die van zins zijn om nooit een geboorteakte van hun kinderen op te laten maken. Tot slot is slechts een enkele rechterlijke uitspraak gepubliceerd die soevereine ouders en de opvoeding van hun kinderen betreft. Het hof 's-Hertogenbosch bekrachtigde op 25 april 2024 een beslissing tot ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing en merkt op dat '(d)e moeder heeft vanuit haar levensovertuiging een groot wantrouwen jegens hulpverleningsin-

8 Zie noot 2.

9 K. Geurtjens e.a., *Omgang met mensen die zich soeverein verklaren. Ervaringen, wijsheden, dilemma's en behoeften van lokale ambtenaren en professionals (onderzoeksrapport)*, Centre of Expertise Veiligheid & Veerkracht - Avans Hogeschool 2024.

stanties en de overheid in het algemeen. De moeder en haar partner beschouwen zich, zo valt uit het evaluatie verslag van de gecertificeerde instelling van 16 januari 2024 af te leiden, als “soevereinen” en menen dat zij zich niet hoeven houden aan de regels die de overheid aan burgers oplegt. De rechtbank mocht er daarom van uitgaan dat de moeder, zoals tevoren, geen hulpverlening zou toelaten en dat [minderjarige] geen hulp zou krijgen wanneer zij binnen het gezinssysteem van de moeder zou blijven. Dit wordt bevestigd door het feit dat de moeder met [minderjarige] naar het buitenland is gevlucht en geen enkel contact toelaat.’¹⁰ Ik zou willen oproepen tot systematisch jeugd- en staatsrechtelijk materieel en empirisch onderzoek naar de prevalentie van een soevereine opvoeding, de gevolgen voor kinderen en een passende (juridische) reactie op een soevereine opvoeding. Gelet op artikel 12 IVRK is aan te bevelen dat kinderen van soevereine ouders zelf aan het woord komen in zo’n onderzoek. Hoe staan zij in het leven en welke gevolgen heeft hun soevereine opvoeding voor hun dagelijks leven en de uitoefening van hun rechten?

10 Hof 's-Hertogenbosch 25 april 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:1451, r.o. 3.11.1.